

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЮДЖЕТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Анотація. Розглянуто та узагальнено теоретичні аспекти дослідження фінансового стану бюджетних установ і особливості проведення фінансового аналізу бюджетної організації, уточнено перелік та зміст процесу аналізу фінансово-господарської діяльності бюджетної установи.

Аннотация. Рассмотрены и обобщены теоретические аспекты исследования финансового состояния бюджетных учреждений и особенности проведения финансового анализа бюджетной организации, уточнены перечень и содержание этапов анализа финансово-хозяйственной деятельности бюджетного учреждения.

Annotation. The theoretical aspects of studying the financial condition of budgetary institutions and characteristics of budget organization's financial analysis and the list and content of the steps of budgetary institutions' financial and economic activity have been considered and generalized.

Ключові слова: бюджетна організація, фінансовий аналіз, фінансовий стан, фінансова стійкість, показники фінансового стану.

Перспектива розвитку будь-якої організації, підприємства або установи в економічному і фінансовому плані поряд з об'єктивними макро- і мікроекономічними чинниками багато в чому обумовлена суб'єктивним фактором, а саме фінансовою політикою, що проводиться керівництвом організацій. Розробка стратегії і тактики економічного розвитку організації неможлива без аналізу її фінансового стану, порівняння економічних показників, дослідження динаміки зміни цих показників у той чи інший бік. Саме тому актуальність теми дослідження не викликає сумнівів.

Проблемам фінансового аналізу з різних точок зору у своїх працях приділяли увагу такі українські фахівці, як: А. Поддєрьогін, М. Білик, К. Ізмайлова, О. Кононенко, Н. Верхоглядова, Н. Шморгун, С. Салига, Н. Нестеренко та ін. [1 – 6].

Метою написання статті є аналіз сутності, завдань і необхідності методичного забезпечення системного аналізу фінансового стану бюджетних установ та надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення визначеної мети були поставлені такі завдання:

узагальнення теоретичних знань з питань фінансового стану бюджетних установ;

виділення та обґрунтування основних методів діагностики фінансової стійкості бюджетної установи;

визначення ефективності використання показників фінансового стану.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість бюджетних установ.

Предметом дослідження є фінансові відносини, які виникають у процесі оцінки фінансової стійкості бюджетних організацій.

Згідно зі статтею 2 Бюджетного кодексу України бюджетна установа – це орган, установа чи організація, передбачена Конституцією України, а також установа чи організація, створена у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка повністю або частково утримується за рахунок відповідного державного бюджету чи місцевих бюджетів [7]. Для забезпечення діяльності установ і виконання покладених на них функцій складається кошторис доходів і витрат, який є основним плановим документом та джерелом інформації для оцінки фінансового стану бюджетної установи.

Фінансовий стан бюджетної установи характеризує її здатність фінансувати свою діяльність, ефективно застосовувати засоби та нарощувати свій економічний потенціал. Одним із головних завдань при формуванні бюджетів на сьогодні є забезпечення фінансової рівноваги в процесі їх розвитку. Аналіз фінансового стану бюджетних установ розглядається як аналіз її бюджетних зобов'язань та структури активів і пасивів. При проведенні такого аналізу особливу увагу необхідно зосередити на оцінці фінансової стійкості організації.

Фінансова стійкість є елементом фінансової стабільності. Існують різні підходи щодо визначення сутності фінансової стійкості. Так, за працями Боголіб Т. М., фінансова стійкість – це такий стан фінансових ресурсів бюджетних установ, за якого раціональне розпорядження ними є гарантією наявності власних коштів та забезпечення процесу розширеного відтворення [8]. Фінансова стійкість – один із головних чинників, що впливає на досягнення бюджетними установами фінансової рівноваги та фінансової стабільності. За Левицькою С. О., фінансова стійкість – це постійне стабільне перевищення доходів над видатками, передбаченими кошторисом, що дозволяє вільне маневрування коштами залежно від змін пріоритетності напрямів основної статутної діяльності. На думку автора, фінансова стійкість відображає повноту та своєчасність отримання бюджетними установами асигнувань з Державного та місцевих бюджетів, вміння заробляти фінансові ресурси самостійно в рамках чинного законодавства, а також ефективність використання коштів загального та спеціального фондів.

Основні завдання, для вирішення яких необхідне проведення фінансового аналізу діяльності бюджетних установ – це максимізація доходів; активізація структури капіталу та забезпечення його фінансової діяльності; побудова ефективного механізму управління бюджетної організації; використання бюджетною організацією ринкових

механізмів залучення фінансових коштів.

Предметом фінансового аналізу є фінансові ресурси установ, їх формування та використання.

При формуванні системи показників необхідно враховувати особливості звітності бюджетних установ. Основним завданням аналізу фінансової стійкості є виявлення здатності установи протистояти негативному впливу різних факторів, які впливають на її фінансовий стан. Існує декілька груп рівня стійкості. А саме [9]:

а) абсолютна стійкість:

$$P_m < (D_{вл} + D_{рег}), \quad (1)$$

де P_m – мінімальні витрати бюджету, грн;
 $D_{вл}$ – власні доходи бюджету, грн;
 $D_{рег}$ – регулюючі доходи бюджету, грн;

б) нормальна фінансова стійкість:

$$P_m = (D_{вл} + D_{рег}); \quad (2)$$

в) нестійкий фінансовий стан:

$$P_m > (D_{вл} + D_{рег} - 3); \quad (3)$$

г) абсолютно нестійкий (кризовий) стан:

$$P_m > (D_{вл} + D_{рег}). \quad (4)$$

Основні показники, що характеризують фінансову стійкість бюджетної установи наведено в таблиці.

Таблиця

Показники фінансової стійкості бюджетної установи

Назва	Зміст
Коефіцієнт автономії	Відношення власного капіталу до валюти балансу
Коефіцієнт мультиплікації власного капіталу	Відношення валюти балансу до власного капіталу
Коефіцієнт фінансової стійкості	Відношення власного капіталу до зобов'язань
Коефіцієнт маневреності	Відношення власного оборотного капіталу до власного капіталу
Коефіцієнт загальної заборгованості	Відношення суми зобов'язань до валюти балансу
Коефіцієнт реальної власності основних засобів	Відношення залишкової вартості до валюти балансу

Таким чином, для проведення аналізу фінансово-господарської діяльності бюджетної організації, як на думку автора, має бути застосовано такий процес:

1) вибір об'єкта, мети дослідження, постановка завдання і вибір методів проведення аналізу (об'єкт – бюджетна організація, ціль – аналіз фінансового стану бюджетної організації, постановка завдання – підвищення ефективності діяльності бюджетної організації);

2) вибір переліку основних показників аналізу діяльності бюджетної організації;

3) збір інформації й оцінка її вірогідності, відбір даних (інформаційним забезпеченням фінансового аналізу є дані фінансової звітності, планова інформація, дані статистичної звітності та нормативна інформація);

4) безпосередній аналіз фінансово-господарської діяльності;

5) пошук резервів щодо підвищення ефективності роботи бюджетної організації;

6) визначення найбільш перспективних видів діяльності бюджетної організації на основі отриманих результатів;

7) розробка заходів, що сприяють підвищенню ефективності роботи бюджетної організації і подальшого контролю за їх виконанням.

Отже, завдяки аналізу здійснюється кількісна та якісна характеристика тих змін і відхилень від планових показників, які відбуваються в установах, з'ясовуються їх причини, виявляються резерви та розробляються превентивні заходи з метою усунення виявлених негативних тенденцій на майбутнє.

Таким чином, науковим результатом даного дослідження є уточнення переліку та змісту етапів аналізу фінансово-господарської діяльності бюджетної установи.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового аналізу бюджетної установи.

Наук. керівн. Мішин О. Ю.

Література: 1. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. ; наук. ред. А. М. Поддєрьогін. – 6-те вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2009. – 552 с. 2. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / К. В. Ізмайлова. – К. : МАУП, 2009. – 152 с. 3. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности : учебное пособие / О. Кононенко. – Х. : Фактор, 2007. – 144 с. 4. Шило В. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства : навч. посібн. / В. Шило, Н. І. Верховлядова, С. Б. Ільїна. – К. : Кондор, 2008. – 240 с. 5. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. :

ЦНЛ, 2009. – 528 с. 6. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецька та ін. – К. : ЦНЛ, 2007. – 210 с. 7. Бюджетний кодекс України. Документ 2456-17, поточна редакція від 01.01.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. 8. Боголіб Т. Управління фінансами / Т. Боголіб // Фінанси України. – 2003. – № 9. – С. 26–31. 9. Ткаченко І. Т. Звітність бюджетних установ : навч. посібн. / І. Т. Ткаченко. – К. : КНЕУ, 2007. – 548 с.